

Brev fra paven til biskopperne

Som opfølgning på sagen om ophævelse af ekskommunikationen af fire Lefebvre-biskopper har pave Benedikt XVI den 10. marts 2009 sendt et brev til alle biskopper i Kirken. Brevet blev officielt offentliggjort den 12. marts 2009 ved en pressekonference i Vatikanet.¹

Af pave Benedikt XVI ²

Kære medbrødre i den biskoppelige tjeneste.

Ophævelsen af ekskommunikationen for de fire biskopper, der i året 1988 var blevet viet af ærkebiskop Lefebvre uden mandat fra Den Hellige Stol,³ har inden for og uden for Kirken og af forskelligartede grunde ført til en konflikt af en voldsomhed, som vi længe ikke har oplevet.

Mange biskopper har følt sig rådvilde over for en begivenhed, der kom uventet og næppe kunne anses som positiv i forhold til dagens spørgsmål og opgaver i Kirken. Selv om mange hyrder og troende var parate til at vurdere pavens vilje til forsoning som grundlæggende positiv, så stod alligevel heroverfor spørgsmålet, om en sådan gestus stod i et rimeligt forhold til virkeligt påtrængende problemer for troslivet i vor tid. Forskellige grupperinger beskyldte derimod helt åbent paven for at ville vende tilbage til før koncilet. En lavine af protester kom i bevægelse, og dens bitterhed viste, at nogle var blevet såret på en måde, der ikke kun var knyttet til øjeblikket. Derfor føler jeg trang til, kære medbrødre, at rette nogle forklarende ord til jer, som skal hjælpe til at forstå den hensigt, der har ledet mig og Den Hellige Stols kompetente organer ved dette skridt. Jeg håber på denne måde at bidrage til freden i Kirken.

¹ Brevets tekst var forinden blevet lækket til pressen og blev allerede dagen før offentliggjort på dagbladet Frankfurter Allgemeine's hjemmeside. Red.

² Oversat af Käthe Lund. Red.

³ Dvs. paveembedet. Red.

En uheldig omstændighed, som jeg ikke kunne forudse, bestod deri, at ophævelsen af ekskommunikationen blev overskygget af tilfældet *Williamson*.⁴ Den stilfærdige barmhjertighedsgestus over for fire gyldigt, men ikke retmæssigt viede biskopper syntes pludselig at være noget ganske andet: en undsigelse af den kristne-jødiske forsoning og en tilbagetrækning af det, som koncilet har erklæret som Kirkens vej i denne sag. En indbydelse til forsoning med en kirkelig gruppe, der havde skilt sig ud, blev på denne måde til det omvendte, nemlig en tilsyneladende tilbagevenden til tiden forud for alle de skridt til forsoning af kristne og jøder, der var taget siden koncilet, og som det fra begyndelsen af har været et mål for mit teologiske arbejde at vandre videre med og bringe længere frem. Jeg kan kun dybt beklage, at der er sket en forvirrende sammenblanding af to modsatrettede foreteelser, og at det for en tid har forstyrret freden mellem kristne og jøder så vel som freden i Kirken. Jeg hører, at man ved opmærksomt at følge med i de informationer, der er tilgængelige på internettet, ville have haft mulighed for at få kendskab til problemet i tide. Deraf drager jeg den lære, at vi ved Den Hellige Stol for fremtiden må være mere opmærksomme på denne kilde til information. Det har bedrøvet mig, at også katolikker, der godt kunne vide bedre, har ment at burde gå løs på mig med en angrebsberedt fjendtlighed. Så meget mere takker jeg de jødiske venner, der har hjulpet med hurtigt at skaffe misforståelsen ud af verden og med at genoprette den atmosfære af venskab og tillid, som – lige som i pave Johannes Paul II's tid – også havde bestået i min embedsperiode, og som Gud være lovet fortsat består.

Noget yderligere uheldigt, som jeg oprigtigt beklager, består deri, at der ikke i forbindelse med offentliggørelsen blev gjort tilstrækkeligt klart rede for grænsen for og rækkevidden af det skridt, der blev taget den 21. januar 2009.⁵ Ekskommunikation rammer personer, ikke institutioner. Bispevielse uden paveligt mandat indebærer faren for et skisma, fordi den stiller spørgsmålstegn ved enheden mellem bispekollegiet og paven. Kirken må derfor reagere med den strengeste straf, ekskommunikation – og dét for at kalde de straffede til anger og tilbage i enheden. 20 år efter vielserne er dette mål desværre endnu ikke nået. Tilbagekaldelsen af ekskommunikationen tjener samme mål som straffen selv: endnu engang at indbyde de fire biskopper til at vende tilbage. Denne gestus var mulig, efter at de pågældende havde udtalt deres grundlæggende anerkendelse af paven og hans myndighed som hyrde – omend også med forbehold, hvad angår lydigheden over for hans læremyndighed og koncilet. Hermed kommer jeg så tilbage til at skelne mellem person og institution. At ophæve ekskommunikationen var en foranstaltning indenfor den kirkelige disciplins område: Personerne blev befriet for samvittighedsbyrden ved den sværeste kirkestraf. Der bør skelnes mellem dette disciplinære niveau og tros lærens område. At Pius X's Broderskab ikke har en kirkeretlig anerkendt stilling i Kirken, hviler i egentlig forstand ikke på disciplinære, men på læremæssige grunde. Så længe broderskabet ikke har en kanonisk anerkendt stilling i Kirken, så længe udøver dets embedsindehavere heller ingen retmæssige embeder i Kirken. Der bør altså skelnes mellem det disciplinære niveau, der vedrører personerne som personer, og det læremæssige niveau, hvor det handler om embede og institution. For at sige det endnu en gang: Så længe de læremæssige spørgsmål ikke er afklaret, har broderskabet ingen kirkeretlig anerkendt status i Kirken, og så længe udøver dets embedsindehavere ingen retmæssige embeder – heller ikke, selv om de er blevet befriet for kirkestraffen.

Med denne situation for øje har jeg i sinde fremover at knytte den pavelige kommission *Ecclesia Dei* til Tros lærekongregationen. *Ecclesia Dei* har siden 1988 haft ansvaret for de fællesskaber og personer, der kommer fra Pius X Broderskabet eller lignende grupperinger, og som ønsker at vende tilbage til det fulde fællesskab med paven.⁶ Derved skal det tydeliggøres, at de problemer, der nu

⁴ **Klik her** for at se catholica-artikel #1256, der rummer en redegørelse fra biskop Czeslaw Kozon. Red.

⁵ **Klik her** for at se det officielle dokument om ophævelsen af ekskommunikationen (engelsk tekst). Red.

⁶ Som eksempel på sådanne grupperinger kan nævnes Petersbroderskabet, der er en sammenslutning af præster, som fuldt ud er loyale over for og anerkendte af paven, men som ønsker at følge den liturgiske tradition fra før Andet Vatikankoncil. Broderskabet, hvis medlemmer oprindeligt var en del af Pius X Broderskabet, brød med ærkebi-

står for at skulle behandles, hovedsageligt er af læremæssig art og frem for alt vedrører anerkendelsen af Andet Vatikankoncil og af pavernes efterkonciliære læreembede. De kollegiale organer, med hvilke kongregationerne bearbejder de forefaldende spørgsmål (især de regelmæssige onsdagsmøder for kardinaler og den 1-2 årige plenarforsamling), garanterer inddragelsen af præfekterne for de forskellige kongregationer i Rom og det verdensomspændende bispekollegium i de afgørelser, der skal træffes. Man kan ikke fastfryse Kirkens læremyndighed i året 1962 – det må stå helt klart for broderskabet. Men mange af dem, der gør sig bemærket som koncilets store forsvarere, må det også bringes i erindring, at Andet Vatikankoncil bærer Kirkens hele læremæssige historie i sig. Den, der vil være lydige mod koncilet, må antage århundredernes tro og har ikke lov at skære de rødder over, hvoraf træet lever.

Jeg håber, kære medbrødre, at den positive betydning af såvel som grænsen for det skridt, der blev taget den 21. januar 2009, dermed er blevet klarlagt. Tilbage står nu spørgsmålet: Var det nødvendigt? Var det virkelig en prioritering? Findes der ikke langt vigtigere sager? Naturligvis findes der dét, der er vigtigere og mere påtrængende. Jeg mener, at jeg har tydeliggjort prioriteringerne for min embedsperiode i de taler, jeg holdt, da den begyndte.⁷ Det, jeg sagde dengang, forbliver min rettesnor. Første prioritet for Peters efterfølger har Herren umiskendeligt fastsat i Nadversalen: "Styrk dine brødre".⁸ Peter har selv nyformuleret denne prioritet i sit første brev: "Vær altid rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har".⁹ I vor tid, i hvilken troen i store dele af verden truer med at slukkes som en flamme, der ingen næring finder mere, er den allerførste prioritet at gøre Gud nærværende i denne verden og at åbne tilgangen til Gud for menneskene. Ikke til en eller anden gud, men til den Gud, der har talt på Sinaibjerget; til den Gud, hvis ansigt vi kender i kærligheden indtil det sidste¹⁰ – hos den korsfæstede og opstandne Jesus Kristus. Det egentlige problem for vor historiske tid er, at Gud forsvinder fra menneskets horisont, og at der – når det lys, der kommer fra Gud, slukkes – bryder orienteringsløshed ind over menneskeheden. Dens ødelæggende virkninger kommer vi til at se mere og mere.

At føre menneskene til Gud, den Gud, der taler i Bibelen, er øverste og grundlæggende prioritet i denne tid for Kirken og for Peters efterfølger. Her ud fra giver det sig så selv, at det for os må dreje sig om de troendes enhed. Thi deres strid, deres interne konflikt, anfægter troværdigheden af dét, de siger om Gud. Derfor er bestræbelsen hen imod de kristnes fælles trosvidnesbyrd – økumenien – indbefattet i den første prioritet. Hertil kommer som en nødvendighed, at alle, der tror på Gud, søger fred med hinanden, forsøger at komme hinanden nærmere, for således – med de forskelle, der er i deres gudsbillede – dog at gå sammen frem mod lysets kilde; det er dét, den interreligiøse dialog går ud på. Den, der forkynder Gud som kærlighed indtil det sidste, må afgive kærlighedens vidnesbyrd, nemlig med kærlighed orientere sig mod de lidende, afværge had og fjendskab – dét er troens sociale dimension, som jeg har talt om i rundskrivelsen *Deus Caritas Est*.¹¹

Når altså kampen for troen, for håbet og for kærligheden i verden er den sande prioritet for Kirken i denne stund (og i forskellige udgaver *altid*), så hører dog også både mindre og større forsoninger med dertil. At den stilfærdige gestus af en udstrakt hånd er blevet til stor larm og netop derved til det modsatte af forsoning, må vi tage til efterretning. Men nu spørger jeg alligevel: Var det og er det

skop Lefebvre, da han foretog de ulovlige bispevielser i 1988. Senere har også andre grupper forladt Pius X Broderskabet og er vendt tilbage til det fulde fællesskab i Den katolske Kirke. Red.

⁷ **Klik her** for at læse pave Benedikts programprædiken ved messen dagen efter pavevalget. Red.

⁸ Luk 22,31-32 [Jesus sagde]: Simon, Simon! Satan gjorde krav på jer for at sigte jer som hvede; men jeg bad for dig, for at din tro ikke skal svigte. Og når du engang vender om, så styrk dine brødre.

⁹ 1 Pet 3,15: Men I skal hellige Herren Kristus i jeres hjerte og altid være rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har,

¹⁰ Joh 13,1: Det var før påskefesten, og Jesus vidste, at hans time var kommet, da han skulle gå bort fra denne verden til Faderen; han havde elsket sine egne, som var i verden, og han elskede dem indtil det sidste.

¹¹ **Klik her** for at se pave Benedikts rundskrivelse *Deus Caritas Est* (Gud er kærlighed). Red.

virkelig forkert, også her at gå den broder i møde, "der har noget imod dig", og forsøge forsoning?¹² Må ikke også det civile samfund prøve på at komme radikaliseringer i forkøbet og – når det på nogen måde er muligt – reintegrere deres tilhængere i samfundets store skabende kræfter og undgå fraspaltningen og alle dens følger? Kan det være helt galt at gøre sig umage med at løsne spændinger og forsnævninger og give plads til dét, der findes af positivt og lader sig indpasse i helheden? Jeg har selv i årene efter 1988 oplevet, hvordan det indre klima forandrede sig som resultat af, at fællesskaber, der tidligere var skilt fra Rom, vendte hjem. Jeg så, hvordan hjemkomsten til den store, vide og fælles Kirke overvandt ensidighed og løsnede krampagtigheder, så at det nu blev til positive kræfter for helheden.

Kan et fællesskab, hvori der findes 491 præster, 215 præstestuderende, 6 præsteseminarier, 88 skoler, 2 universitetsinstitutter, 117 brødre og 164 søstre, være os helt ligegyldigt? Skal vi virkelig med sindsro lade dem drive væk fra Kirken? Jeg tænker f.eks. på de 491 præster. Vi kan ikke vide, hvordan deres motiver har været sammensat. Men jeg tænker, at de ikke ville have besluttet sig for præstegæringen, hvis der foruden en del skævt eller sygt ikke også havde været tale om kærlighed til Kristus og vilje til at forkynde ham og med ham den levende Gud. Skal vi simpelthen udelukke dem fra søgen efter forsoning og enhed som repræsentanter for en radikal periferigruppe? Hvad kommer der i så fald ud af dét?

Sikkert og vist har vi i lang tid og igen ved given anledning hørt mange mislyde fra repræsentanter for dette fællesskab – hovmod og bedreviden, ensidig fasthængen osv. Dertil må jeg for sandhedens skyld føje, at jeg også har modtaget en række bevægende vidnesbyrd om taknemmelighed, hvor der kunne spores en åbning af hjertet. Men burde den store Kirke ikke også kunne være storsindet i bevidstheden om det store vingefang, den har, og i bevidstheden om den forjættelse, den har fået givet? Burde vi ikke som gode opdragere kunne overhøre et og andet mindre godt og roligt anstrenge os for at føre ud af snæverheden? Og må vi ikke også medgive, at der også er kommet mislyde fra kredse i Kirken? Af og til har man det indtryk, at vort samfund har brug for mindst én gruppe, over for hvem det ikke behøver at vise tolerance; på hvem man roligt kan gå løs med had – så den, der vovede at røre ved dem – i dette tilfælde paven – også selv ville miste retten til tolerance og kunne overdænges med had, uden at man behøver genere sig eller holde sig tilbage.

Kære medbrødre, de dage, hvor jeg fik den tanke at ville skrive dette brev, skete det tilfældigt, at jeg i præsteseminarieret i Rom skulle udlægge og kommentere teksten i Galaterbrevet 5,13-15. Jeg var overrasket over, hvor direkte det taler om denne stund i nutiden: "Brug blot ikke friheden som et påskud for kødet, men tjen hinanden i kærlighed. For hele loven er opfyldt i dét ene ord: Du skal elske din næste som dig selv. Men hvis I bider og slider i hinanden, så pas på, at I ikke æder hinanden helt." Jeg har altid været tilbøjelig til at anse denne sætning som en retorisk overdrivelse, som de af og til findes hos den hellige Paulus. I en vis forstand kan den også være det. Men desværre findes der også "biden og sliden" i Kirken i dag som udtryk for en slet forstået frihed. Er det da så mærkeligt, at vi heller ikke er bedre end galaterne? – at vi i det mindste trues af de samme fristelser? – at vi stadig på ny skal lære den rette brug af friheden? - og at vi stadig på ny skal lære den første prioritet: kærligheden?

Den dag, jeg skulle tale om dette i præsteseminarieret, fejredes i Rom festen for *Madonna della Fiducia* – Vor Frue af Tilliden. Sandelig – Maria lærer os om tillid. Hun fører os til den søn, som vi alle kan have tillid til. Han vil lede os, også i turbulente tider. Så vil jeg da her ved slutningen hjerteligt takke alle de biskopper, der i denne tid har skænket mig tegn på tillid og hengivenhed, men frem for alt deres bøn. Denne tak gælder også alle troende, der i denne tid har bevidnet deres uændrede trofasthed over for den hellige Peters efterfølger.

¹² Smlgn. Matt 5,23-24: Når du derfor bringer din gave til alteret og dér kommer i tanker om, at din broder har noget mod dig, så lad din gave blive ved alteret og gå først hen og forlig dig med din broder; så kan du komme og bringe din gave.

Herren beskytte os alle og føre os på fredens vej. Det er et ønske, der spontant kommer fra hjertet, netop nu ved begyndelsen af fastetiden, en liturgisk tid, der er særlig fremmende for den indre lutring og som indbyder os alle til med nyt håb at se frem mod påskefestens lysende mål.

Men en særlig apostolisk velsignelse forbliver jeg i Herren jeres

Benedikt XVI

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk